

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ НА ЯКІСТЬ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИРОБНИЦТВА

Залога В. О., професор, Івченко О. В., доцент,

Погоржельська Ю. О., асистент, Садовничий О. О., студент, СумДУ, м. Суми

Одним із чинників розвитку Української держави є забезпечення конкурентоздатності підприємств машинобудівної галузі, що неможливо здійснити без якісної інструментальної підготовки виробництва (ПВ). За даними провідних вчених розвинутих країн машинобудівні підприємства на організацію та діяльність з ПВ витрачають від 7 до 25 % своїх оборотних коштів. Це свідчить про потужні потенційні можливості щодо зниження собівартості продукції машинобудування при гарантійному забезпеченні нормованих показників її якості. Таким чином, управління витратами на якість ПВ є одним із інструментів, що дозволяє приймати раціональні управлінські рішення в залежності від конкретних виробничих умов рішення.

Класифікація витрат на якість процесів ПВ є одним із найважливіших етапів проектування інформаційної системи управління якістю процесів ПВ.

Використання системи класифікації витрат дозволяє аналізувати й прогнозувати показники не лише в цілому по ПВ, але й по окремих її процесах. Чіткий та повний зміст класифікації забезпечує основу аналізу та моделювання інформаційних потоків ПВ, що є дієвим інструментом з реалізації циклу Джурана-Демінга «плануй→виконуй→перевірй→дій».

Витрати на якість, у т.ч. на якість процесів ПВ, виступають як внутрішня економічна основа системи якості, що дозволяє визначити наслідки, в першу чергу економічні, будь-яких управлінських рішень, що приймаються в ній. Забезпечується це шляхом проведення діяльності з організації обліку, аналізу й прогнозування витрат на якість відповідно до системи їх класифікації. При розробці класифікації витрат на процеси ПВ були враховані такі вимоги: забезпечення повноти обсягу витрат; неперетинання виділених груп витрат; можливість включення нових груп витрат; лаконічність, чіткість та ясність класифікаційних ознак; незмінність прийнятої класифікаційної ознаки на всіх рівнях класифікації.

З метою визначення вихідного масиву класифікаційних ознак був проведений аналіз вітчизняних та світових систем класифікації витрат. У теперішні час вже існує цілий ряд класифікацій витрат на якість, у т.ч.: за цільовим призначенням, за видом, за можливістю обліку, за стадіями життєвого циклу продукції тощо. Разом з тим, ПВ вітчизняного машинобудівного підприємства має дуже специфічну особливість, яка полягає в тому, що вона охоплює майже всі сфери діяльності підприємства та є «виробництвом у виробництві». Тому витрати на якість процесів ПВ включають витрати як на виробничі процеси виготовлення інструменту й оснащення, так і витрати на процеси, що відбуваються на рівні управління нею.

Таким чином, всі класифікаційні ознаки витрат на процеси ПВ можна віднести до двох основних груп: витрати на забезпечення якості та витрати на управління якістю. Для проектування такої класифікації було запропоновано використовувати метод експертних оцінок. Дослідження показали, що цей метод є одним з найефективніших при перекладі матричної форми показників в нематричну. Тому запропонований метод набуває ролі з'єднуючої ланки між умовами реального процесу ПВ та оптимальною системою класифікації витрат. Розробка класифікації цим методом складається з двох основних етапів:

на першому етапі проводиться вибір оптимальної множини найменувань ознак X ,

на другому – множини числових значень x кожної ознаки.

Проведення експертизи ставить на меті визначення результируючих оцінок по кожній досліджуваній ознаці й об'єднання ознак за цими оцінками та являє собою процес, що складається з етапів:

формування множини всіх альтернативних класифікаційних ознак (витрат), які можуть бути включені у класифікацію;

формування множини критеріїв корисності класифікаційної системи;

визначення кількісного та якісного складу експертної групи;

визначення форми проведення експертизи;

проведення експертизи, отримання експертних оцінок;

отримання результатів та формування множин ознак класифікації.

Результатом використання методу експертних оцінок стала класифікація витрат, фрагмент якої показаний на рисунку.

Рисунок – Фрагмент класифікації витрат на якість процесів ІПВ.

Таким чином, була розроблена методика проектування класифікації витрат на якість ІПВ, що може бути використана для раціоналізації діяльності з ІПВ різних машинобудівних підприємств. Розроблена класифікація витрат на якість дозволяє підвищити ефективність функціонування інформаційної системи управління якістю ІПВ.